

Remissvar från **Medborgerlig Samling** över delbetänkandet SOU 2026:2

710 miljoner skäl till reformer

Innehåll

I.	Sammanfattning	2
II.	Författningsförslaget	5
A.	7.2.2 Samlade reformer åtgärdar flera problem.....	5
B.	7.3.1 Valadministrationen ska ansvara för distribution och att väljare har tillgång till samtliga valsedlar	6
C.	7.3.2 Kostnaden för valsedlar	6
D.	7.3.3 Beställning av valsedlar	6
E.	7.4.1 Partivalsedlar tas bort	6
F.	7.4.2 Endast blanka valsedlar används vid utlandsröstning.....	7
G.	7.5.2 Krav för att få delta med kandidatvalsedlar i val till riksdagen och Europaparlamentet	7
H.	7.5.5 Krav för att få delta med kandidatvalsedlar i de kommunala och regionala valen...	8
I.	7.6.1 Endast en valsedel per parti och valkrets.....	9
J.	7.6.2 Partier med kandidatvalsedlar måste anmäla kandidater – inga öppna listor	9
K.	7.6.3 En fastställd tidsperiod för anmälan av kandidater	9
L.	7.8 Reformerna bör utvärderas.....	9
M.	8.2 Systemet för insamling av stödförklaringar	9
N.	8.2.4 Ändringar av automatisk anmälan om deltagande i val	10
O.	8.2.5 Omval.....	10
P.	8.2.6 Extra val.....	10
Q.	8.2.7 Överklagande.....	11
R.	8.3.3 Reglering av Valmyndighetens behandling.....	11
S.	8.3.7 Ändamål med behandlingen.....	11
T.	8.3.8 Databasen för valsedelsstödförklaringar	11
U.	8.4 Sekretess	11
V.	9.5 Kommitténs förslag – angående valbarhet.....	12
W.	10 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	12

I. Sammanfattning

Medborgerlig Samling är ett relativt nytt politiskt parti med representation i 11 kommuner med 25 mandat i skrivande stund. Vi välkomnar en översyn av det nuvarande systemet för valsedlar.

Vi betonar följande:

1. Det är principen om likabehandling som bör stå i första rummet. Den demokratiska princip att de som ställer upp i val ska behandlas på ett likvärdigt sätt. Detta delbetänkande, SOU 2026:2, fokuserar till stor del på att sätta upp särbehandlande spärrar och hinder som gör det svårare för partier som inte redan sitter i de parlamentariska kamrarna, att kvalificera sig för att ens få tillgång till vissa valsedlar (kandidatvalsedlar). Det blir orättvist och ojämnt. Det innebär att delbetänkandets förslag vilar på en grund av odemokratisk särbehandling.
2. Att ett förslag till valsysteem som producerar färre antal valsedlar är bra ur en resurs- och miljöaspekt betvivlar ingen, men det är inte den viktigaste anledningen till att systemet bör reformeras. De demokratiska principerna trumfar de anförda miljöskälen. Titeln på delbetänkandet ”710 miljoner skäl till reformer” sätter resursskälet i främsta ledet, inte demokratiskälen. Därför är valet av titel missvisande, i så motto att omtanken om den robusta demokratin får stå tillbaka för omtanken om antal valsedlar/miljöskäl. Resurs- och miljöskälen blir en positiv konsekvens av gemensam enhetsvalsedel (2023 års förslag från Valmyndigheten).
3. Förslag på införande av krav för att partier ska få delta med kandidatvalsedlar bibehåller den nuvarande särbehandlingen till fördel för de partier som redan sitter i kamrarna. Krav på 10.000 namnunderskrifter från röstberättigade för att få ställa upp med kandidatvalsedlar är anmärkningsvärt och antidemokratisk. Att staten kräver åsiktsregistrering i form av ”stödförklaringar” från nya partier för att få delta i val på samma villkor som partier som redan sitter i kamrarna, utgör särbehandling å det grövsta.

Samtidigt som delbetänkandets förslag framställer den minskade valadministrationen som en fördel för partierna och att de kan ägna mer tid åt att driva valkampanj må stämna för de partier som uppfyller kravet om 1% i senaste val, men för de nya partierna som inte uppfyller procentkraven kommer det att innebära att de istället att de måste lägga tid och resurser på att samla in namnunderskrifter. Kravet är att namnunderskrifterna ska vara från röstberättigade – hur är det tänkt att partiet ska kunna säkerställa detta krav? Det

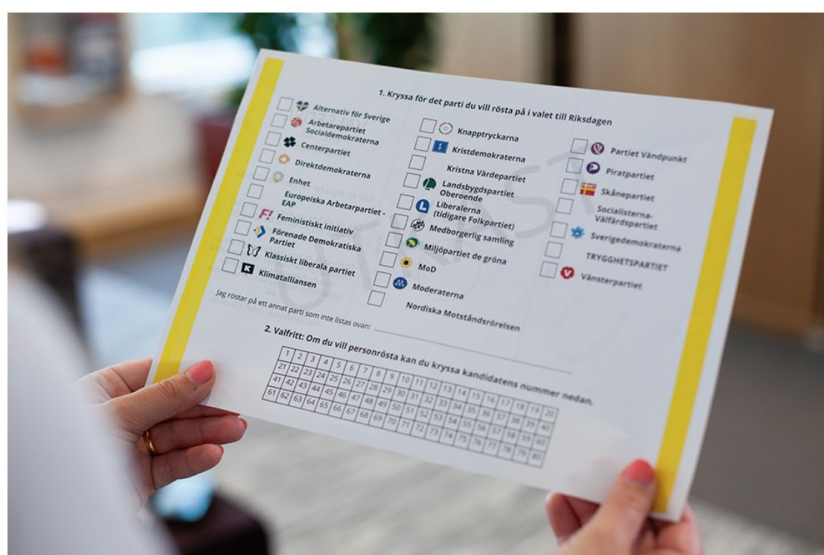
framgår ej av delbetänkandet. Risken är också uppenbar att det blir omöjligt att verifiera namnunderskrifterna och då kan oseriösa aktörer fuska genom att lämna in namn som inte är giltiga.

Ingen myndighet kan garantera att inga läckor uppstår och inte heller partierna kan garantera att registren inte hamnar i fel händer.

Att nya partier ska behöva samla in namnunderskrifter från 10.000 personer bör ställas i relation till riksdagspartiernas medlemsantal för att se orimligheten i kravet. Enligt uppgifter har Socialdemokraterna idag 75.000 medlemmar och Centerpartiet 24.000. Att små/nya partier ska genomgå denna process inför varje val blir en helt ohållbar lösning.

4. Med en gemensam valsedel för samtliga partier skulle rättvis likabehandling uppnås och även uppfyllande av resurs- och miljöskäl. Delutlåtandets genomgång av exempel beskriver detta väl och Valmyndigheten tog 2023 fram ett exempel på en gemensam enhetsvalsedel.

Förslaget från Valmyndigheten innebär att frångå partivalsedlar, vilket innebär att varje parti har sina egna valsedlar. Istället vill Valmyndigheten införa enhetsvalsedlar, alltså en gemensam valsedel för alla partier som ställer upp i valet. Valmyndighetens förslag är därför att föredra, framför förslagen från detta delbetänkande, eftersom det är grundat på den demokratiska principen om likabehandling. Bilden nedan från Valmyndighetens hemsida.

Förslag på hur en ny valsedel för riksdagsvalet skulle kunna se ut. En gemensam valsedel för alla partier som ställer upp i valet. Väljaren kryssar för, eller skriver namnet, på det parti hen röstar på. Vill väljaren personrösta kan hen kryssa för numret på en kandidat från partiets lista. Foto: Fialotta Bratt

Med en gemensam enhetsvalsedel skulle man i ett enda slag lösa samtliga problem vad gäller:

- likabehandling vad gäller själva valprocessen (ingen 1%-regel eller krav på 10.000 underskrifter)
- likabehandling i vallokaler – minskar risk för incidenter
- distribution – Sverige har fler än 6.000 vallokaler, likabehandling
- valhemlighet (alla tar samma valsedel)
- resurs- miljökäl, sparar in på såväl valsedlar som kuvert

Delbetänkandet SOU 2026:2 är helt baserat på särbehandling och därmed odemokratiskt, då enbart partier som uppnått 1% i tidigare val eller med 10.000 underskrifter, ska få erhålla partivalsedlar. Delbetänkandet är alltför fokuserat på att minska antal valsedlar, hellre än att hitta en demokratiskt hållbar lösning för samtliga problem med dagens system. Valmyndighetens förslag från 2023 hade varit betydligt mycket enklare, rättvisare och mer demokratiskt att genomföra.

Om det är färre valsedlar som är SOU 2026:2 yttersta syfte så lär 2023 års förslag från Valmyndigheten spara in på ännu fler valsedlar. Valmyndighetens förslag skulle även innebära att inga kuvert behövs, då valsedeln viks i tre delar innan man stoppar ned den i valurnan. Förenklar även vid rösträkning. Bilden nedan från Valmyndighetens hemsida.

Förslag på hur valsedlar för valen till riksdag, region- och kommunfullmäktige kan se ut. Valsedlarna behöver inga kuvert, utan de viks i tre delar och stoppas sedan i valurnan. Foto: Fialotta Bratt

Slutsats: vi avstyrker delbetänkandet till stora delar och vi menar att det förslag delbetänkandet borde ha utvärderat, är det från Valmyndigheten 2023. Det hindrar dock inte att vi har gett några tillstyrkanden, för att ta tillfället i akt att ge våra omdömen och ställningstaganden av delbetänkandets förslag. Det är synd att kommittén har försuttit möjligheten att verkligen göra skillnad och hålla de demokratiska principerna

Högst, hellre än att fixera delbetänkandet vid antalet valsedlar och då på bekostnad av små och nya partier.

II. Författningsförslaget

Vi **avstyrker** författningsförslaget i sin helhet med hänsyn taget till våra ställningstaganden enligt nedan.

A. 7.2.2 Samlade reformer åtgärdar flera problem

Vi **tillstyrker** att valadministrationen tar över distributionen och ansvarar för att tillhandahålla samtliga valsedlar.

Skäl: likabehandlingsprincipen att samtliga partier ska ha möjlighet att få ut sina valsedlar till Sveriges fler än 6.000 vallokaler - en omöjlighet för små/nya partier.

Vi **avstyrker** att partivalsedlarna tas bort.

Skäl: de utgör ett rimligt sätt för ett parti att kunna få synas på liknande sätt som de partier som automatiskt får kandidatvalsedlar. Att enbart anföra ”färre antal valsedlar” som skäl för partivalsedlarnas avskaffande, är inte tillräckligt skäl.

Återstår gör blanka valsedlar för samtliga små/nya partier som ej har 1% eller 10.000 namnunderskrifter. Det kan likställas vid negativ särbehandling för små och nya partier.

Vi **avstyrker** att endast partier som uppfyller vissa krav får rätt att delta med kandidatvalsedlar i val.

Skäl: att på detta sätt särbehandla små partier som ännu inte kommit upp i 1% av rösterna i tidigare val, genom att tvinga dem att samla in 10.000 namnunderskrifter, är en sådan uppenbar särbehandling att det inte går att acceptera. Som angetts i remissvarets sammanfattning (inledning) skulle detta utgöra ren och skär åsiktsregistrering. Förutom att det skulle innebära en avsevärd ökad arbets- och administrationsbörda för partierna, finns det heller inga garantier för hur detta register skulle kunna garantera full säkerhet ens hos Valmyndigheten. Register har ju haft en förmåga att läcka från statliga myndigheter tidigare. Anmärkningsvärt att det ens föreslås att ett litet parti skulle avkrävas stödlistor på 10.000 underskrifter, vilket motsvarar ungefär hälften av Centerpartiets totala medlemsantal och hela Liberalernas medlemsantal.

Att delbetänkandet hela tiden fokuserar på antalet valsedlar ” Det måste bli färre valsedlar” (rubrik från sidan 173) visar på hur lite det här delbetänkandet faktiskt handlar om att värna om robusta val från en demokratisynpunkt. Demokratiskälet framstår mer som ett svepskäl för att få ner antalet valsedlar.

B. 7.3.1 Valadministrationen ska ansvara för distribution och att väljare har tillgång till samtliga valsedlar

Vi **tillstyrker** att valadministrationen ensam ska svara för distribution av valsedlar.
Skäl: det innebär likabehandling och borgar för ett demokratiskt rättvist system där samtliga partier når alla 6.000+ vallokaler.

Vi **tillstyrker** att partier inte ska behöva distribuera valsedlar till röstmottagningsställen.
Skäl: det är en odemokratisk särbehandling att små/nya partier tvingas själva distribuera sina valsedlar. När partier själva distribuerar finns det inga garantier för att väljarna har tillgång till samtliga valsedlar.

C. 7.3.2 Kostnaden för valsedlar

Vi **tillstyrker** att de valsedlar som valadministrationen ansvarar för att väljarna har tillgång till ska framställas och distribueras på statens bekostnad.
Skäl: det är rimligt att samtliga partier, oaktat regeln om 1%, får sina valsedlar tryckta på statens bekostnad. Viktig princip om likabehandling.

Vi **tillstyrker** att partiet står för merkostnad av ändrade valsedlar vid ändring/återkallande av kandidater.
Skäl: det är rimligt att ett parti har stringent kontroll på sina listor och möjligheterna till ändringar/återkallande. Stävjar missbruk.

D. 7.3.3 Beställning av valsedlar

Vi **tillstyrker** att ett parti som uppfyller kraven på kandidatvalsedlar och önskar beställa extra valsedlar utöver det som staten distribuerar till vallokaler, får göra så och att partiet betalar för de extra valsedlarna.

E. 7.4.1 Partivalsedlar tas bort

Vi **avstyrker** att partivalsedlarna (blanka) tas bort.
Skäl: för små och nya partier skulle ett borttagande av partivalsedlarna innebära ytterligare begränsade möjligheter att uppmärksamma väljarna på att partiet finns och är valbart. I synnerhet om partiet inte uppfyller kravet på 1% eller

10.000 namnunderskrifter. Detta är negativ särbehandling som befäster makten för de partier som redan sitter i kamrarna. Signalen det sänder är att små och nya partier inte göra sig besvär. En tydlig demokratiförsämring.

F. 7.4.2 Endast blanka valsedlar används vid utlandsröstning

Vi **tillstyrker** förslaget om att endast blanka valsedlar används vid utlandsröstning.

Skäl: det skulle innebära att principen om likabehandling upprätthålls. Alla partier behandlas lika vad gäller utformning och distribution av valsedlar.

G. 7.5.2 Krav för att få delta med kandidatvalsedlar i val till riksdagen och Europaparlamentet

Vi **avstyrker** kravet på att kandidatvalsedlar endast ska vara tillgängliga till partier med 1% i senaste val eller med 10.000 namnunderskrifter.

Skäl: det här delutlåtandets fokus handlar om att antalet valsedlar måste minskas, hellre än om hur vi kan ordna med ett robust valsystem med fokus på de demokratiska principerna om likabehandling, som även får som effekt färre valsedlar. Vi menar att fokus har flyttats från demokratiaspekten till miljöaspekten på ett sätt som missgynnar små och nya partier. Att införa ytterligare byråkratiskt krångel och hinder för små och nya partier, är en allvarlig demokratiförsämring.

Som beskrivs i vår sammanfattande inledning (med bilder från Valmyndigheten), hade det bästa varit att utreda den gemensamma enhetsvalsedel som Valmyndigheten år 2023 presenterade som ett alternativ till det nuvarande systemet. Med deras förslag hade vi dels uppnått ett robustare, säkrare valsystem utan särbehandling, som dessutom skulle minska antalet valsedlar på ett sätt som skulle överträffa detta delutlåtandes förslag då inga kuvert behövs.

Många av det här delutlåtandets förslag innebär en kraftig försämring för små/nya partier att kunna ställa upp i val på samma villkor som stora och mer etablerade partier. Förslaget skulle cementera de etablerade partiernas makt i de parlamentariska kamrarna, med starkt reducerade möjligheter för nykomlingar att göra sig gällande i själva valsituationen. En sådan här särbehandling skulle vara direkt antidemokratisk.

Kravet på 10.000 namnunderskrifter är olämpligt då det:

- Läger en enorm administrativ börda på små/nya partier, då antalet namnunderskrifter är så högt att det motsvarar medlemsantal för de minsta riksdagspartierna. Som exempel kan nämnas att Liberalerna har runt 10.000 medlemmar.
- Skulle innebära en åsiktsregistrering som skulle vara mycket svår att få människor att förstå och det skulle få dem att tveka eller inte vilja skriva under.
- Skulle innebära en risk både vid insamling och verifiering av att listorna är korrekta, då partierna inte kan garantera att de som undertecknar verkligen är röstberättigade. Riskerar att leda till fusk.
- Innebär risk för läckor – det finns inga garantier för att listor med namnunderskrifter inte skulle kunna läcka. Det har ju hänt förr att statliga myndigheters databaser har läckt. Här anför vi Transportstyrelsens IT-läcka 2017 som varnande exempel.
- Att processen med insamling av namnunderskrifter måste göras om inför varje val (till riksdagen och Europaparlamentet) gör kravet ohållbart och orimligt.

Den nuvarande regeln om krav på 1% vid senaste riksdagsval utgör redan idag ett tillräckligt stort hinder för små/nya partier och att då ta bort den enda möjligheten att kunna presentera sitt parti med kandidater på valsedlarna, likt de stora/etablerade partierna, är en antidemokratisk särbehandling.

Det faktum att små/nya partier redan idag måste betala för sina valsedlar och distribuera dem själva, utgör också en antidemokratisk särbehandling.

Med gemensam enhetsvalsedel hade dessa krav inte behövts och samtidigt hade det fått effekten av kraftigt reducerat antal valsedlar.

H. 7.5.5 Krav för att få delta med kandidatvalsedlar i de kommunala och regionala valen

Vi **avstyrker** krav för kandidatvalsedlar.

Skäl: 290 listor för kommuner och 20 listor för regioner. Sammanlagt 310 listor att hantera. Inte nog med att små partier särbehandlas idag genom att få betala för valsedlarna och dessutom distribuera dem själva, förslaget vill ta bort möjligheten för ett parti att ens få beställa för partivalsedlar även om man

betalar för dem. Tydlig demokratiförsämring. Den minskade möjligheten för små/nya partier att synas i vallokaler och i kampanjarbete är odemokratisk då den sker genom särbehandling.

I. 7.6.1 Endast en valsedel per parti och valkrets

Vi **tillstyrker** detta.

Skäl: detta är exempel på en åtgärd som skulle underlätta för såväl partierna som väljarna. En förenkling som innebär en förbättring.

J. 7.6.2 Partier med kandidatvalsedlar måste anmäla kandidater – inga öppna listor

Vi **tillstyrker** detta.

Skäl: detta är exempel på en åtgärd som skulle underlätta för såväl partierna som väljarna. Ett system med stängda listor säkrar processen mot oönskade kandidater. En förenkling som innebär en förbättring.

K. 7.6.3 En fastställd tidsperiod för anmälan av kandidater

Vi **tillstyrker** förslaget.

Skäl: god framförhållning kan vara bra för alla parter.

L. 7.8 Reformerna bör utvärderas

Vi **tillstyrker** förslaget.

Skäl: det är oerhört viktigt att en så pass omfattande ändring i valsystemet som föreslås, också utvärderas.

M. 8.2 Systemet för insamling av stödförklaringar

Vi **avstyrker** förslaget. Se även punkt 7.5.2 ovan.

Skäl: kravet på 10.000 namnunderskrifter är olämpligt då det:

- Läger en enorm administrativ börda på små/nya partier, då antalet namnunderskrifter är så högt att det motsvarar medlemsantal för de minsta riksdagspartierna. Orimligt krav.
- Skulle innebära en åsiktsregistrering som skulle vara mycket svår att få människor att förstå och det skulle få dem att tveka eller inte vilja skriva under. Orimligt krav.
- Skulle innebära en risk både vid insamling och verifiering av att listorna är korrekta, då partierna inte kan garantera att de som undertecknar verkligen är röstberättigade. Riskerar att leda till fusk.
- Innebär risk för läckor – det finns inga garantier för att listor med namnunderskrifter inte skulle kunna läcka. Det har ju hänt förr att statliga myndigheters databaser har läckt. Här anför vi Transportstyrelsens IT-läcka 2017 som varnande exempel.
- Att processen med insamling av namnunderskrifter måste göras om inför varje val (till riksdagen och Europaparlamentet) gör kravet ohållbart och orimligt.

N. 8.2.4 Ändringar av automatisk anmälan om deltagande i val

Vi **avstyrker** förslaget.

Skäl: förslaget innebär en försämring och ökad administrativ börda – i synnerhet för små/nya partier.

O. 8.2.5 Omval

Vi **avstyrker** förslaget.

Skäl: förslaget bygger på särbehandling som missgynnar små/nya partier, ifall de vid omval vill ställa upp med kandidatvalsedlar.

P. 8.2.6 Extra val

Vi **tillstyrker** förslaget.

Skäl: det skulle ge små/nya partier möjlighet att ställa upp med kandidatvalsedlar vid ett extra val.

Q. 8.2.7 Överklagande

Vi **tillstyrker** förslaget.

Skäl: rätten att överklaga en viktig demokratisk process är fundamental.

R. 8.3.3 Reglering av Valmyndighetens behandling

Vi **avstyrker** förslaget.

Skäl: då vi avstyrker insamling av stödförklaringar (se punkt 8.2 ovan) finns ingen anledning till lagändring.

S. 8.3.7 Ändamål med behandlingen

Vi **avstyrker** förslaget.

Skäl: vi har helt avstyrkt delutlåtandets förslag om insamling av stödförklaringar då vi anser det ogenomförbart och processen bör anses som åsiktsregistrering. Se punkt 8.2 ovan.

T. 8.3.8 Databasen för valsedelsstödsförklaringar

Vi **avstyrker** förslaget.

Skäl: vi menar att insamling av stödförklaringar är en form av åsiktsregistrering och inga säkerhetssystem i världen kan garantera att läckor inte sker. Vi anför i punkt 8.2 ovan dessa skäl.

- Skulle innebära en risk både vid insamling och verifiering av att listorna är korrekta, då partierna inte kan garantera att de som undertecknar verkligen är röstberättigade. Riskerar att leda till fusk.
- Innebär risk för läckor – det finns inga garantier för att listor med namnunderskrifter inte skulle kunna läcka. Det har ju hänt förr att statliga myndigheters databaser har läckt. Här anför vi Transportstyrelsens IT-läcka 2017 som varnande exempel.

U. 8.4 Sekretess

Vi **avstyrker** förslaget.

Skäl: det finns inga som helst garantier för att åsiktsregister, oavsett om de har ett annat namn (valsedelsstödsförklaringar) eller inte, skulle kunna skyddas av sekretess till hundra procent vare sig hos myndigheter eller hos partier. Förslaget

tar enbart hänsyn till hur myndigheterna hanterar registren, men den svagaste länken lär komma att utgöras av dem som samlar in namnen. Det blir omöjligt att få partierna att garantera samma sekretessnivå som hos myndigheterna. Om denna typ av information hamnar i fel händer, genom läckor hos såväl myndigheter som partier, kan konsekvenserna bli allvarliga.

V. 9.5 Kommitténs förslag – angående valbarhet

Vi **tillstyrker** förslaget.

Skäl: vi anser att förslag 4 är rimligt, där en kandidat endast får ställa upp i val i en region och i en kommun samtidigt. Enkla och tydliga regler för valbarhet stärker tilliten till systemet som annars riskerar att uppfattas som krångligt och kanske rentav korrupt.

W. 10 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

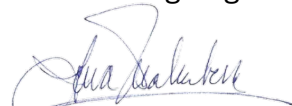
Vi **avstyrker** förslaget om ikraftträdandet.

Skäl: vi anser att kommitténs delutlåtande helt har ”missat målet” med att föreslå ett robust valsystem som är baserat på demokratiska principer. Förslagen är helt fixerade vid att få ned antalet valsedlar, hellre än att se till att vi får val som värnar demokratiska principer såsom likabehandling istället för särbehandling, enklare regler istället för mer administrativt krångel för partierna. Samtidigt som valen ska vara säkra och rättvisa för väljarna.

Förslag: gör om och gör rätt – utred Valmyndighetens förslag om gemensam enhetsvalsedel istället.

Stockholm i maj 2026

För Medborgerlig Samling

Lena Malmberg

Demokratipolitisk talesperson